

Sygn. akt VIII U 2247/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jolanta Węs

Protokolant – starszy sekretarz sąd. Alicja Machnio

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2016 roku w Lublinie

sprawy I. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania I. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 15 października 2014 roku znak (...) - (...)

I zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, iż I. Z. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 1 lipca 2014 roku;

II zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz I. Z. kwotę 1002,60 zł (jeden tysiąc dwa złote sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII U 2247/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 15 października 2014 roku, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, z późn. zm.) stwierdził, że I. Z. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 lipca 2014 roku. Wskazał, że przedstawiona ewidencja przychodów nie potwierdza faktu wykonywania działalności, a jedynie stworzenie dokumentacji na okoliczność wykonywania działalności gospodarczej. W ocenie organu rentowego przedłożone dowody są pozorne, aby stworzyć warunki domniemanego prowadzenia działalności gospodarczej (decyzja k. 26-29 akt ZUS).

W dniu 24 listopada 2014 roku odwołanie od powyższej decyzji wniosła I. Z., zaskarżając wyżej wymienioną decyzję w całości oraz wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że I. Z. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, i wypadkowemu od 1 lipca 2014 roku oraz wniosła o zasądzenie na jej rzecz od organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych (odwołanie k. 2-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 10-11 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni I. Z. od 1 lipca 2014 roku podjęła działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Usługowy (...), której przedmiotem są usługi krawieckie (wypis z (...) k. 3 akt ZUS). Wnioskodawczyni ukończyła liceum sportowe, nigdzie wcześniej nie pracowała. Wnioskodawczyni razem z mężem planowali założyć działalność gospodarczą, ponieważ już wcześniej zajmowała się ona szyciem dla bliskich i rodziny. Wnioskodawczyni nauczyła się szyc od babci, która była krawcową.

Podejmując działalność gospodarczą wnioskodawczyni była w ciąży. Wnioskodawczyni działalność prowadzi w domu, w wydzielonym pomieszczeniu, gdzie znajduje się maszyna do szycia, krzesło, stół i szafa, w której wnioskodawczyni przechowuje różne przybory do szycia. Wnioskodawczyni ma swoją stronę internetową, ponadto ogłasza się w portalach społecznościowych oraz reklamuje się wśród znajomych. Na stronie jest podany cennik usług i efekty pracy wnioskodawczyni. W dniu 1 września 2014 roku wnioskodawczyni zawarła umowę o dzieło z D. N., której przedmiotem było wykonywanie przez D. N. usług krawieckich zgodnie z zamówieniami klientów. Następnie zawarła z D. N. umowę o pracę na czas określony od 16 października 2014 roku do 28 lutego 2015 roku za wynagrodzeniem 420 zł miesięcznie i umowa ta została następnie przedłużona na czas nieokreślony w wymiarze 1/4 etatu (umowa o dzieło i umowa o pracę k. 35 a.s.). D. N. pracę najczęściej wykonuje u siebie w domu, gdyż tak jest jej wygodniej, 2 razy w tygodniu zabiera pracę od wnioskodawczyni. Jak wnioskodawczyni podjęła działalność w lipcu 2014 roku to wykonywała ją osobiście do 16 września 2014 roku. W ramach działalności pracowała codziennie po 8 godzin, a nawet więcej. Zajmowała się obszywaniem firan, zasłon, skracaniem spodni, poprawkami, szyciem obrusów. Wszystkie usługi wnioskodawczyni wykonywała odpłatnie (rachunki za wykonane usługi k. 9-16 akt ZUS). Następnie od 17 września 2014 roku poszła na zwolnienie lekarskie, na którym przebywała do urodzenia dziecka, tj. do 2 stycznia 2015 roku. Wtedy nie prowadziła działalności. Byli klienci i trzeba było wykonywać tę działalność dalej, dlatego wnioskodawczyni zatrudniła D. N., która pracuje do chwili obecnej. Po urodzeniu dziecka wnioskodawczyni dalej prowadziła tę działalność i prowadzi do chwili obecnej (rachunki k. 45 a.s.). Wnioskodawczyni ma 15-20 klientów w ciągu miesiąca. Zysk miesięcznie wynosi około 1500 do 2000 zł netto (ewidencja przychodów za okres od stycznia do czerwca 2015 roku k. 45 a.s.). Prowadzeniem księgowości firmy wnioskodawczyni zajmuje się księgowa na podstawie umowy zlecenia.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów oraz zeznań świadków D. N. (k. 63v-64v a.s.) i P. Z. (k. 64-64v a.s.) oraz zeznań wnioskodawczyni I. Z. (k. 36v-37, 97-97v a.s.).

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawczyni oraz świadków, którzy w swoich relacjach wskazywali okoliczności dowodzące, że wnioskodawczyni faktycznie świadczyła usługi krawieckie i wykonywała działalność gospodarczą. Wskazać należy, iż wnioskodawczyni konsekwentnie w całym toku postępowania podkreślała, że faktycznie prowadziła i prowadzi w dalszym ciągu działalność gospodarczą. Okoliczności te w pełni potwierdzone zostały w niniejszej sprawie nie tylko dowodami z dokumentów przedstawionych przez wnioskodawczynię, ale również zeznaniami świadków, którzy potwierdzili, że firma wnioskodawczyni faktycznie wykonywała usługi krawieckie. Zeznania wszystkich przesłuchiwanych w tej sprawie i wymienionych wyżej osób były przy tym logiczne, wewnętrze spójne i wzajemnie ze sobą zbieżne, a nadto konsekwentne, rzeczowe i znajdujące ugruntowanie w treści zebranego materiału procesowego, zwłaszcza zaś w dowodach ze zgromadzonych dokumentów. Stąd też Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawczyni i przesłuchanych świadków, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy.

Wiarygodnością obdarzył Sąd także zebrane w sprawie dowody z dokumentów, których autentyczność i prawdziwość nie została w toku postępowania skutecznie podważona i nie wzbudziła wątpliwości co do ich rzetelności.

Odwołanie wnioskodawczyni jest zasadne.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 121, tekst jednolity) - dalej u.s.u.s. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące. Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10 (art. 11 ust. 2 u.s.u.s.). Do tej kategorii zaliczają się również osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 12 ust. 1 u.s.u.s., obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

W myśl art. 13 pkt 4 u.s.u.s. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu, podjęcie działalności gospodarczej wymaga zachowania określonych warunków, których spełnienie nadaje temu przedsięwzięciu legalny charakter. Niewątpliwie przesłanką legalności jest złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Z przedstawionego w sprawie stanu faktycznego wynika, że wnioskodawczyni złożyła taki wniosek i zadeklarowała rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 lipca 2014 roku.

Sąd Najwyższy, w wyroku z dnia 25 listopada 2005 roku (I UK 80/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 309), wyraził pogląd, że wykonywanie działalności gospodarczej obejmuje nie tylko faktyczne wykonywanie w celu zarobkowym czynności należących do zakresu tej działalności, lecz także czynności zmierzających do zaistnienia takich czynności gospodarczych (czynności przygotowawcze), np. poszukiwanie nowych klientów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie, załatwianie spraw urzędowych; wszystkie te czynności pozostają w ścisłym związku z działalnością usługową, zmierzają bowiem do stworzenia właściwych warunków do jej wykonywania, a w rezultacie podjęcia czynności zmierzających bezpośrednio do rozpoczęcia prowadzenia działalności.

Z okoliczności sprawy wynika, że złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej nastąpiło w czasie ciąży wnioskodawczyni. Wprawdzie sam fakt bycia w ciąży nie eliminuje możliwości rozpoczęcia działalności gospodarczej, to jednak wpływa na definitywną ocenę, czy podjęcie działalności gospodarczej nastąpiło w celach faktycznego jej wykonywania, czy też fikcyjnie (aby mieć odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne). Należy podkreślić, że ustawodawca wiąże powstanie stosunku ubezpieczenia społecznego nie z samym zamiarem założenia działalności gospodarczej, lecz z rzeczywistym jej wykonywaniem.

W celu dokonania oceny, czy wnioskodawczyni rzeczywiście prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, należy odwołać się do przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 roku, poz. 672, zwana dalej: u.s.d.g.), które zawierają legalną definicję działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 2 u.s.d.g. działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 grudnia 1991 roku (III CZP 117/91, OSNCP 1992, Nr 5, poz. 65), wskazał na specyficzne cechy działalności gospodarczej, tj.:

- a) zawodowy, a więc stały charakter,
- b) związaną z nią powtarzalność podejmowanych działań,
- c) podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania,
- d) uczestnictwo w obrocie gospodarczym.

Ocena, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana, należy do sfery ustaleń faktycznych, a istnienie wpisu w ewidencji nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże wpis ten prowadzi do domniemania prawnego, według którego osoba wpisana do ewidencji, która nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jest traktowana, jako prowadząca taką działalność (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 stycznia 2013 roku, III AUa 802/12, LEX nr 1271809 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25 czerwca 2014 roku, III AUa 1401/13, LEX nr 1493716). Sąd miał również na względzie, że podjęcie czynności zmierzających bezpośrednio do rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej stanowi już o jej wykonywaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 roku, II UK 51/11, Lex Nr 1227548).

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, iż prawidłowo przebiegająca ciąża ubezpieczonej nie może być uznana za przeszkodę do skutecznego rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza jeśli działalność ta nie wymaga wysiłku fizycznego oraz pozwala na ustalenie elastycznych godzin wykonywania usług, a nawet świadczenie pracy we własnym domu. Samo rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej w okresie ciąży nie jest w żadnym zakresie sprzeczne z prawem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, III AUa 1542/12, Lex Nr 1311944).

Należy podkreślić, że na pracę zarobkową osoby prowadzącej działalność gospodarczą składają się wszystkie czynności, których wykonywanie wynika z rodzaju tej działalności oraz czynności związane z samym prowadzeniem firmy. Zatem należy do nich także nadzór nad zatrudnionymi pracownikami, wydawanie dyspozycji i wskazówek, wystawianie faktur itp. (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 17 stycznia 2002 roku, sygn. akt II UKN 710/00, OSNP 2003/20/498). Tym samym stwierdzić należy, że osoba prowadząca działalność gospodarczą, wykonując obowiązki zeń wynikające, może oddelegować zadania lub ich część na zatrudnionego przez siebie pracownika, nie musi wszystkiego wykonywać osobiście.

Zdaniem Sądu, analiza materiału dowodowego, zgromadzonego przed Sądem Okręgowym, jak i przed organem rentowym, pozwala przypisać działaniom wnioskodawczynie wyżej wskazane cechy działalności i gospodarczej. W ocenie Sądu, przedstawiony materiał dowodowy zebrany w sprawie nie potwierdza słuszności stanowiska organu rentowego. Działalność gospodarcza rzeczywiście była i jest wykonywana przez wnioskodawczynię. W realiach niniejszej sprawy nastąpiło prowadzenie zawodowej działalności gospodarczej w celach zarobkowych oraz w sposób zorganizowany i ciągły. Po stronie działań odwołującej wskazać należy konieczne cechy powtarzalności. W rezultacie, w ocenie Sądu, działania podjęte przez wnioskodawczynię nie cechowała sporadyczność i okazjonalność, a częstotliwość ich podejmowania pozwala przesądzić o ciągłości i zorganizowanym charakterze tej działalności. Świadczy o tym aktywność I. Z., przejawiająca się w zatrudnieniu pracownika na umowę o pracę, wynajęciu profesjonalnego biura rachunkowego do prowadzenia księgowości. Wnioskodawczynie wykonywała usługi krawieckie polegające, między innymi, na obszywaniu firan, zasłon, skracaniem spodni, poprawkami, szyciem obrusów, co potwierdzają zeznania świadków, a także rachunki za wykonywane usługi, oraz zeznania samej wnioskodawczynie. Za wykonane usługi wnioskodawczynie otrzymywała wynagrodzenie. Co więcej, wolą odwołującej jest kontynuowanie prowadzenia wykonywanej przez nią działalności.

Całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości wskazuje, iż wnioskodawczynie podjęła działalność gospodarczą z zamiarem jej prowadzenia przez dłuższy okres czasu i uzyskiwania przychodów z tej działalności, a nie w celu uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Wnioskodawczynie faktycznie prowadzi tę działalność od 1 lipca 2014 roku do chwili obecnej i uzyskuje z niej przychody, które na początku działalności zazwyczaj nie są zbyt wysokie.

Ubezpieczona działała w granicach prawa, które daje możliwość podjęcia działalności gospodarczej i działalność tę podjęła przede wszystkim w celu jej prowadzenia (a nie uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego) i faktycznie ją prowadzi, co rodzi obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym w ZUS, zaś przepisy przewidują możliwość zadeklarowania wyższej podstawy wymiaru składek, niż minimalna.

Dlatego Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. i § 12 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 roku, poz. 461 ze zm.). Na kwotę 1002,60 zł zasądzoną na rzecz wnioskodawczynie tytułem zwrotu kosztów procesu składa się wynagrodzenie adwokata w kwocie 120 zł, tj. dwukrotności stawki minimalnej oraz koszty podróży w kwocie 882,60 zł.

Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez tzw. pełnomocnika profesjonalnego zaliczają się również koszty podróży, jakie poniósł pełnomocnik w celu wzięcia udziału w rozprawie. Co więcej, w aktualnie obowiązujących przepisach nie znajduje uzasadnienia twierdzenie, że podróż ta powinna odbywać się przy wykorzystaniu najtańszego środka transportu. Podobne stanowisko zajął w postanowieniu z dnia 20 kwietnia 2011 roku Sąd Najwyższy w sprawie I CZ 22/11, LEX nr 846544. Pełnomocnikowi wnioskodawczynie przysługuje tym samym żądany przez niego zwrot kosztów podróży, związany ze świadczeniem pomocy prawnej w wysokości ustalonej w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. 2002 roku, Nr 236, poz. 1990 ze zm.).

Stosownie do 6 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia, na wniosek pracownika pracodawca może wyrazić zgodę na przejazd w podróży samochodem osobowym, motocyklem lub motorowerem niebędącym własnością pracodawcy. Na podstawie tego przepisu Minister Infrastruktury wydał w dniu 25 marca 2002 roku rozporządzenie w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. 2002 roku, Nr 27, poz. 271 ze zm.). Stosownie do treści § 2 tego rozporządzenia koszty używania pojazdów do celów służbowych pokrywa pracodawca według stawek za 1 kilometr przebiegu pojazdu, które nie mogą być wyższe niż:

1) dla samochodu osobowego:

a) o pojemności skokowej silnika do 900 cm³ - 0,5214 złotych,

b) o pojemności skokowej silnika powyżej 900 cm³ - 0,8358 złotych.

Należy wskazać, iż w niniejszej sprawie pełnomocnik wnioskodawczynie wskazał wysokość kosztów przejazdu, które poniósł w sprawie oraz ilość przebytych kilometrów. W związku z powyższym, zasadne stało się zasądzenie na rzecz wnioskodawczynie kwoty 882,60 złotych tytułem zwrotu kosztów dojazdu jej adwokata z R. do L. i z powrotem na trzy rozprawy.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.